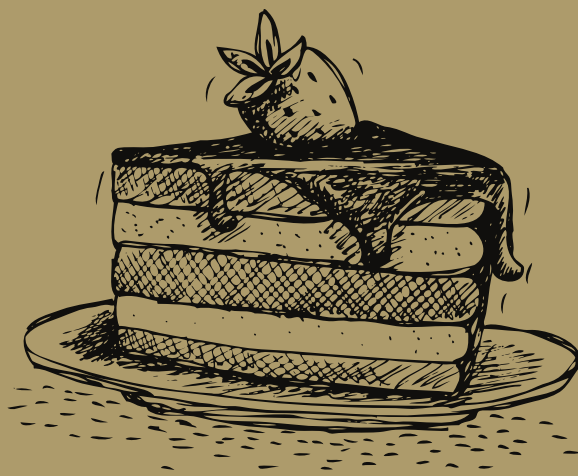

En god historie

Anna Sophie Reventlow

Fra bortførelse til
bagedyst

Forsidefoto: Clausholm Slot
Foto: Marianne Holst Hundebøl

Maleri af Anna Sophie Reventlow
Commons Wikimedia

Du har sikkert set eller hørt om "*Den store bagedyst*". Programmet er optaget på *Clausholm Slot*. Det flotte slot ligger i nærheden af Randers. Men. Vidste du, at slottet gemmer på en utrolig historie om en streng mor og en ung smuk pige, der bortføres og senere bliver dronning? Samtidig er det også historien om en dødsfarlig pest-sygdom og en kæmpebrand i København. Forvirret? Lad os starte med begyndelsen...

Hovedpersonen i denne historie er **Anna Sophie Reventlow**. Hun blev født d. 16. april i 1693 på Clausholm Slot. Hendes far var Conrad Reventlow. Han havde arbejdet for både kong Christian d. 5. og Frederik d. 3. Han havde bl.a. gjort det godt i en krig mod svenskerne, og blev senere gjort til *lensgreve*. Det undrer du dig sikkert over, hvad betyder, men det er en titel, som kongen gav til mænd, der havde tjent ham særlig godt.

Conrad Reventlow købte Clausholm Slot i 1686. Herefter udbyggede han slot mange gange.

Hun voksede op som den mindste af i alt fem børn. Hendes far var sjældent hjemme, da han arbejdede i København. Moren hed Sophie Amalie og er beskrevet som meget overbeskyttende overfor datteren. Moren ville beskytte hende imod alle de ulykker, som kunne falde over unge piger – fx. drenge og mænd. Derfor tilbragte Anna Sophie stort set alt sin tid på Clausholm Slot, hvor hun bl.a. lærte tysk og fransk.

Anna Sophie var både smuk, naturlig og sød. Det er i øvrigt hende, som er på forsiden, hvis du vil se hende.

Alle malerier i denne opgave er bragt med tilladelse fra Commons Wikimedia. Se nærmere detaljer på lærerarket, der findes på:

www.historiefidusen.dk/en.god.historie

I efteråret 1710 var en forfærdelig smitsom sygdom brudt ud i Helsingør - heldigvis langt fra Clausholm Slot. Byldepesten, som den hed, spredte sig til København året efter. Pesten var ondskabsfuld ved hovedstaden. Omkring hver tredje af byens cirka 60.000 indbyggere døde.

På maleriet ses Frederik d. 4. Han var enevældig konge. Det betød, han bestemte alt - også hvor mange koner han kunne have...

Dronning Louise var gift med Frederik, men måtte de sidste ni af sit liv dele ham med Anna Sophie. Det var hun ikke tilfreds med...

Derfor var kongen, **Frederik d. 4.**, flyttet til slottet Koldinghus – langt væk fra syge københavnere. På Koldinghus skulle der være fest. Hvordan storesøsteren Christine fik overtalt den strenge mor til, at den 18-årige Anna Sophie måtte komme med til fest er en gåde. Mindre tilfældigt var det, at Anna Sophie straks fik kongens opmærksomhed. Selvom Frederik d. 4. var 22 år ældre – og gift med **dronning Louise** – blev han forelsket!

Efter festen forsøgte kongen at kontakte Anna Sophie. Men den strenge mor holdt datteren mere eller mindre indespærret på Clausholm Slot. Igen spillede storesøster Christine en stor rolle. Med hjælp fra søsteren og et par tjenestefolk blev Anna Sophie smuglet ud af slottet. Herefter gik turen direkte til Skanderborg, hvor Frederik d. 4. ventede. Kort tid derefter blev de gift! Nu tænker du sikkert: "*Øh, var kongen ikke gift med dronning Louise?*". Svaret er jo. Derfor blev Anna Sophie gift "til venstre hånd". Som konge kunne Frederik gifte sig med en ekstra kvinde, men denne fik ikke titlen "dronning", ligesom børn fra dette ægteskab ikke kunne arve tronen.

Efter brylluppet var det nygifte par sammen i Jylland i nogle uger. Herefter skulle Frederik til Nordtyskland. Han skrev dog ofte hjem til Anna Sophie og var overbevist om, at hun var hans livs store kærlighed.

Da det nygifte par kom til København, flyttede Anna Sophie ind i et hus tæt på kongens slot. Også hendes søskende flyttede til hovedstaden. Her fik de gode jobs og stigende magt takket været deres lillesøster. Moren blev dog på Clausholm Slot. Rasende over datterens giftemål - der gik seks år, inden de igen så hinanden. Alt kunne tyde på, at dette var et eventyr, men. Ikke alt var lykke...

På maleriet ses en ung Christian d. 6. Han var, ligesom moren, meget troende. Han var ingen stor fan af faderens nye kone.

A. H. Francke var en tysk præst og professor. Han mente, at mennesker fx. ikke skulle danse eller spille kort. Derimod skulle de tænke langt mere på Gud og hjælpe de fattige.

For det første var der dronning Louise. Hun var meget troende og syntes på ingen måde om mandens nye kone. Heller ikke "bonusbørnene", bl.a. den senere kong **Christian d. 6**, var begejstret for faderens nye kone. Men. Hvad værre var, at de to piger, som Anna Sophie og Frederik havde fået i løbet af ægteskabets første år, begge var døde som helt små. Var dette mon Guds straf?

Det første problem løste dog sig selv. I 1720 døde dronning Louise. Hun blev begravet i Roskilde Domkirke. Herefter gik det stærkt! Dagen efter begravelsen blev Frederik d. 4. og Anna Sophie gift - igen.

For tronarvingen, Christian d. 6., var dette en respektløs handling. Hans højtelskede mor var blevet ydmyget. Det blev på ingen måde bedre, da Frederik kronede Anna Sophie som dronning. Det var en skandale! Hvordan kunne kongen dog gifte sig med en simpel tøs fra Randers?!

Hvorfor Frederik straks giftede sig med Anna Sophie er der mange teorier om. Kunne det være for at formildne Gud? Måske ville Gud tilgive parret, nu hvor de var gift, så de kunne få børn, der kunne overleve. Rygtet gik også på, at Anna Sophie truede kongen med at forlade ham, hvis de ikke blev gift.

De næste mange år levede parret tæt sammen. Anna Sophie fulgte ofte Frederik rundt på hans mange rejser. Men helt godt var det ikke. Yderligere seks børn døde alle som spæde. Gud straffede tilsyneladende stadig parret. Omkring 1700-tallet var *pietismen* kommet til Danmark fra Tyskland. Kort fortalt handlende det om, at det ikke var nok blot at gå i kirke. Derimod skulle alle leve et fromt liv og altid have Gud med i hjertet.

Til venstre ses Frederik d. 4. kiste og i baggrunden dronning Louises. Til begravelsen af Frederik i 1730 fik Anna Sophie ikke lov til at deltage.

Allerede i slutningen af 1600-tallet blev Clausholm Slots smukke park grundlagt. Dengang forestillede man sig næppe, at der mere end 300 år efter skulle afholdes bagekonkurrencer.

Så var det mon Guds straf, at ingen af parrets børn overlevede? Nok havde Frederik d. 4. haft elskerinder før Anna Sophie, men han havde da indført en fattiglov i 1708, som netop skulle hjælpe de fattige. Det måtte Gud da give lidt kredit for. Anna Sophie blev mere og mere troende og bad dagligt for sin sjæls frelse.

I 1730 døde Frederik d. 4. Inden hans død havde han fået sønnen, Christian, til at underskrive en aftale om, at han ville sørge godt for Anna Sophie. Dette løfte opfyldte sønnen ikke helt... Før begravelsen af faderen i Roskilde Domkirke havde Christian bortvist Anna Sophie og sendt hende tilbage til Clausholm Slot. Hendes søskende, som tidligere havde haft gode jobs hos kongen blev omgående fyret.

På Clausholm Slot sad den nu 37-årige, barnløse enke tilbage. Hun måtte ikke forlade området uden kongens tilladelse. Til gengæld havde hun fået en sum på 100.000 rigsdaler, ligesom der hvert år blev sendt 25.000 rigsdaler fra hoffet i København. Dermed led Anna Sophie på ingen måde nogen nød. Tværtimod. På slottet var ansat i alt 60 tjenere, stuepiger, gartnere osv. Trods dette luksusliv blev hun mere og mere syg og deprimeret. Tankerne om hendes mange døde børn fulgte hende, ligesom hendes forventning om, at Gud ville straffe hende tog hårdt på hende.

Den 7. januar 1743 døde Anna Sophie på Clausholm Slot. Det var lykkedes hofpræsten at overtale Christian 6. til at opfylde hendes sidste ønske. Hun ville gerne ligge under samme tag som Frederik 4. i Roskilde Domkirke. Hun blev dog ikke placeret ved siden af sin ægtemand, hvor dronning Louise lå, men derimod i en af siderne af kirken. Dermed slutter en ulykkelig kærlighedshistorie og en tragisk skæbne.

Lav en tidslinje

I historien om Anna Sophie Reventlow har du læst rigtig mange årstal. Udfyld tidslinjen nedenfor, så alle oplysninger om hendes liv står til venstre og de øvrige begivenheder er på højre side af tidslinjen.

16. april 1693

1686 Conrad Reventlov købte
Clausholm Slot

1710

På Koldinghus mødte Anna Sophie
for første gang Frederik d. 4.
Kort tid efter bliver de gift.

1711

1720

1720

1728

1730

1730

7. januar 1743

Pest og Corona

Som du læste i historien om Anna Sophie Reventlow, mødte hun Frederik d. 4. på Koldinghus i 1711. Kongen og hans hof var flyttet fra København, som var alvorlig ramt af byldepest. I efteråret 1710 udbrød den frygtelig sygdom i Helsingør. Op imod 40 procent af byens befolkning døde, og hvad værre var, så spredte sygdommen sig hurtigt!

Scan QR-koden og lyt til podcasten "Den sorte død - København 1711". Den varer knap 26 min. og handler bl.a. om, hvordan Frederik d. 4. forsøgte at bekæmpe sygdommen med tiltag, som også blev brugt under vores tids Corona-udbrud.

Mens du lytter til podcasten skal du tage notater, så du kan lave en side til din dagbog.

Du skal forestille dig, at du er i København i sommeren 1711, hvor pesten raser. Du bestemmer selv "hvem du er?" Er du blevet smittet og ligger syg, eller arbejder du med at bekæmpe sygdommen?

Skriv så mange detaljer om sygdommen i din dagbog som muligt.

Du kan sikker let huske, at Danmark i marts 2020 "lukkede ned" og du bl.a. skulle gå i skole hjemme. Hvilke ligheder var der mellem de tiltag, der blev lavet i forbindelse med pestudbruddet i 1710/11 og det du oplevede omkring Corona ?

København brænder!

København brænder! I går aftes udbrød der brand et sted i København, ved Vestervold tror jeg, på hjørnet af Lille Sankt Clemens Stræde, og det, som skulle have været en lille brand, og som hurtigt burde være slået ned, har spredt sig langsomt, men sikkert fra hus til hus. Katastrofen er total nu, og byen står i flammer. Gennem et helt døgn har branden ædt sig fremad. Jeg står på slottet og kigger magteløs på røg..... Jeg er så alvorstung og trist og sørger så meget med disse stakkels mennesker derude. Og jeg ved, at også i denne nat vil vi miste meget...

Frederik kæmper tappert et sted derinde i byen, det ved jeg, og han og Christian ,kronprinsen, forsøger at lede brandslukningen, men branden er blevet så katastrofal, at det næsten er en håbløs sag....

Der er en larm derude, der går gennem marv og ben, et inferno af lyd. Råben og skrigen. Ingen mennesker vil kunne sove sig fra dette heller i denne nat i denne by. Og jeg frygter, at ilden vil tænde an i flere kvarterer - man ved jo, at på denne tid er folks huse fulde af forråd og brænde, tjære og halm til vinteren, og det al sammen futte af på et øjeblik.... Vinden har endnu ikke lagt sig, og det hele rykker bare tættere og tættere på. Slottet ligger med en voldgrav om sig, så jeg frygter ikke for eget her, men alle de stakkels, stakkels mennesker på den anden side, hvis liv og ejendele måske også snart vil blive ildens bytte. Skt. Petri Kirke er brændt ned til grunden, og ligeledes er jo Vor Frue...

Frederik sagde, at vi må tage til Frederiksberg, for han vil have mig i sikkerhed. Han siger, at jeg ikke kan blive her, mens ilden raser. Så således må også jeg flygte ligesom de stakkels mennesker derude, og vi vil rejse senere i dag. Min kære mand vil vende tilbage og fortsætte kampen for sin by sammen med sin søn, og så får jeg heller ikke lukket et øje i nat.

Sådan skrev Anna Sophie i sin dagbog i de oktober-dage i 1728, hvor København var ramt af en brand, der ødelagde store dele af byen.

Du skal lave en podcast, hvor du fortæller om branden og indtager Anna Sophies dagbog. Husk at tale tydeligt, når du indtaler.

Bilag 1

København, 12. juli 1711